

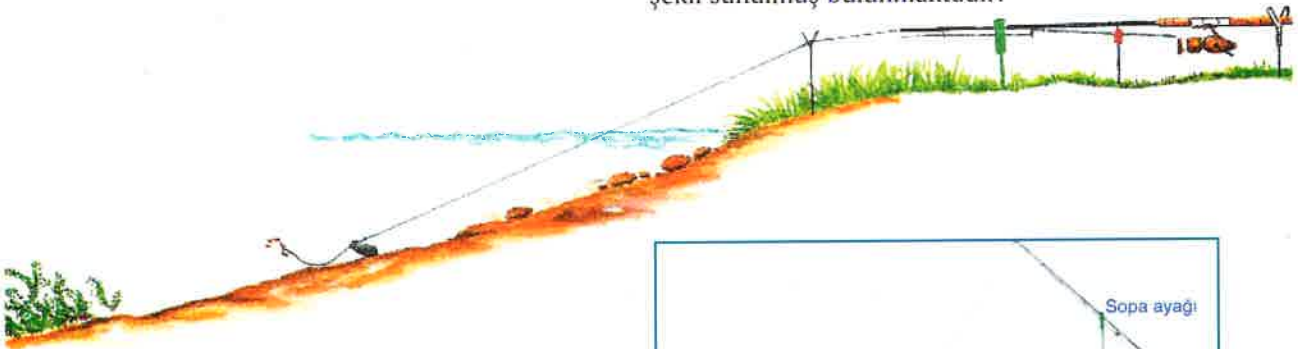
Resim: Pullu sazan ve aynalı sazan. Aynalı sazan Pullu sazanlardan ıslah edilerek üretilmiştir. Yetiştiricilikte ele alınmakla beraber ülkemizde de baraj, göl ve akarsulara bırakılarak üremeleri sağlanmış ve olta balıkçılığında önemli bir balık haline gelmiştir.

9.SAZAN BALIĞI AVI

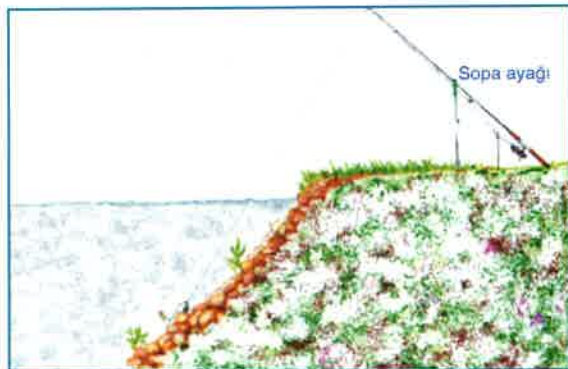
Sazan balığı göl ve nehirlerimizde bol olarak bulunan bir türdür. Bu nedenle olta ile yapılan amatör avcılıkta sevilen bir balıktır. Oltaya takılınca oldukça iyi mukavemet gösterir. Bu nedenle avcılığı oldukça heyecan vericidir. Nehir ve göllerde suyun durgun kısımlarını tercih ederler. Nehirlerde kuytu kısımlar sazanların en çok barındığı yerlerdir. Avcılıkta hassas davranmak ve balıkları ürkütücü hareketlerden çekinmek gerekir. Suya gölge düşmesi durumunda

veya kıyıda gürültü yapıldığında süratle uzaklaşır ve ürkebilirler.

Avcılık sırasında bir çok olta ile balık avında olduğu gibi, avcının kıyıda iyi bir şekilde gizlenmesi yararlı olur. Eğer kıyıda avcılık yapılan yer az eğimli ve balıklara görüntü verme olasılığı varsa av takımlarının veya olta sopasının yere paralel olacak şekilde yerleştirilmesi yararlı olur. Böylece sopanın görüntüsünün suya düşmesi engellenmiş olacaktır. Aşağıda bu konuda bir şekil sunulmuş bulunmaktadır.

Eğer av yapılan yer dik bir yer ise sağdaki şekilde verildiği gibi görüntü vermeyecek şekilde kamışın zemine biraz dik bir şekilde yerleştirilmesi uygun olacaktır. (Üstte ise eğer düz eğimli bir yer ise sopa yatay bırakılmalıdır.)

Resim: Kızılkanaat bir çok göl ve nehirlerimizde yaygın olan bir balıktır. Sazan avına benzer şekilde avcılığı yapılabilir. Terkos'da kızılkanaat avı. (Foto: Orhan Terzi)

Sazan avı çeşitli şekillerde planlanabilir. Kullanılacak takımlar balığın iriliğine göre düzenlenir. 200-250 gr.'lık balıkların avlandığı yerlerde 0,25 veya 0,30 no misinalar yeterlidir. Küçük balıklar için 4-6 no oltalar iri balıklar için 4-8 nolu oltalar kullanılabilir. Daha iri balıklar için 35-40 no misina beden olarak ve köstek olarak da bir numara aşağı misinalar kullanılmalıdır. Akıntılı yerlerde 50-100 gr. kurşunlar ve durgun sularda hafif kurşunlar yeterlidir. Köstek 1 metreye kadar olabilir. Kösteğe kurşundan 35-40 cm. uzağa iğne bağlanarak takım oluşturulmuş olur. Sazan için hazırlanan takımlar ile eğer solucan yem olarak kullanılır ise ortamda bulunan yılan, bıyıklı balık, kızılkanaat vs. gibi balıkların da avlanması mümkündür.

Durgun su ve göllerde yemin zeminden biraz yüksekte tutulması yararlı olabilir. Özellikle 1-2 m. derinliği bulunan yerlerde bu takımlar daha kullanışlı olabilir. Bu durumda yüzdürücü kullanmak gerekir. Çünkü sazan balıkları dipten, su ortasından ve yüzeyden de yem alan balıklardır. Bu durumlara göre takım hazırlanması yararlı olur. Bu konuda bazı örnekler ileride şekillerle verilmiş bulunmaktadır. Şöyleki çeşitli böceklerin ve sineklerin bol olarak bulunduğu yerlerde sazanlar yüzeyden yem alma alışkanlığına sahiptirler. Bu gibi yerler için yüzey takımlarının hazırlanması gerekir. Bazı göllerde ise balık zeminden yem almaya alışmıştır. Bazı yerlerde ise derelerin kıyılarında akıntıların topraklardan sökerek sürükledikleri solucanları yemeye alışkın olan balıklar da su ortasından yem alma eğilimindedirler. Avlandığı bölgeye göre bu konuları keşfeden avcı daima başarılı olacaktır.

Sazan balığı avında çok çeşitli yemler kullanılır. Daha çok hareketsiz yemleri tercih ederler ve yeme şüpheyle yaklaşma eğiliminde olan bir balıktır. Bu nedenle oltanın fazla hareket ettirilmesine pek gerek yoktur. Hatta fazla yem hareketleri balıkları ürkütebilir. Bu nedenle olta fırlatıldıktan sonra serbest bırakılmalı ve balığır. gelerek yemi emmesi ve yemi yutması beklenmeli ve misinayı çektiği an harekete geçilmelidir.

Solucan sazan balıkları için iyi bir yemdir ve bunlar doğal olarak da hızlı hareket eden canlılar değildir. Bu yeme de balıkların yaklaşımı yavaş olur. Turna veya tatlı su levreği gibi yemlere süratle saldırma özellikleri çok azdır.

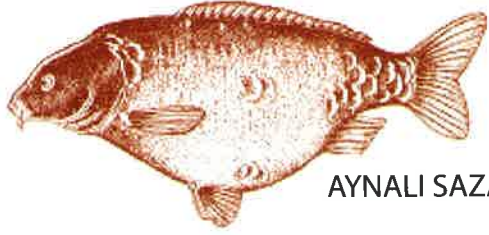
Solucan sazan için en ideal yemlerden bir tanesi olsa da daha pek çok yem sazan için uygun olabilir. Bu konuda çok çeşitli yemlerin ele

Resim: Olta ile avlanmış aynalı ve pullu sazan

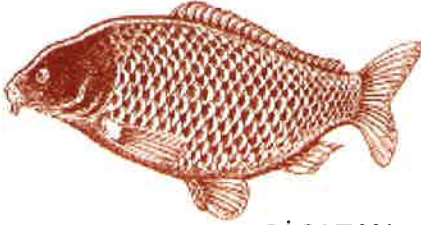

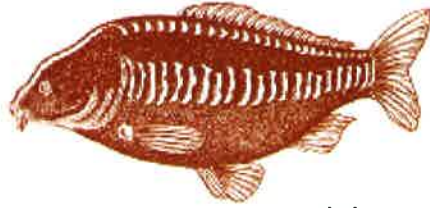
VAHŞİ SAZAN

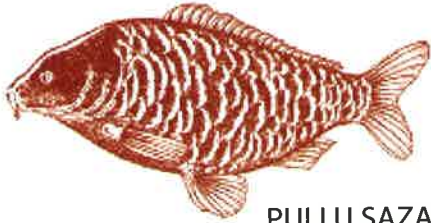
AYNALI SAZAN

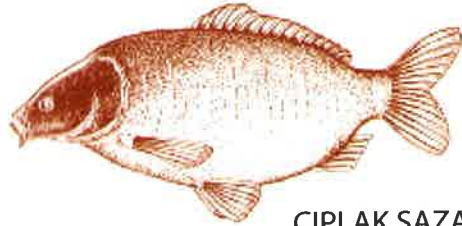
ADİ SAZAN

DİZİ SAZAN

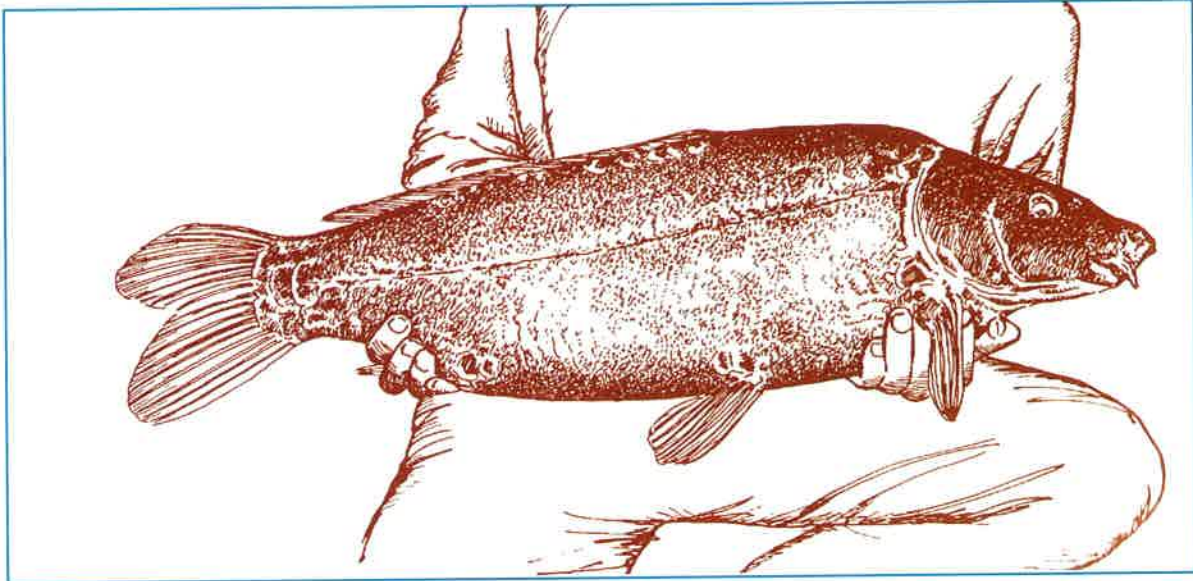

PULLU SAZAN
(İslah edilmiş)

ÇIPLAK SAZAN

Resim: Çeşitli sazan varyeteleri arasında pul yapıları bakımından farklar vardır. Adi Sazan da yükseklik daha azdır. Kültüre alınan sazanlarda ise pul yapısı farklı olabilir. Adi sazan yükseklik gelişmiş olsa da pul yapısı vahşi sazandaki gibidir. İslah edilmiş sazanlarda ise pullu sazan da vücudun tümünde pul vardır fakat daha az sıklıktadır. Aynalı sazanda dağınık az pullar bulunabilir. Dizi sazanda ise yan tarafta sıra halinde pul vardır. Çıplak sazanın vücudunda ise hiç pul yoktur.

Resim: Sazan balığı veya diğer iri bir balık ile resim çektirirken balığı tutma şekli. Her avcı tuttuğu balığı iyi bir şekilde resimlemek ister. Resim çekerken mümkün olduğu kadar fazla resim çekmek sonra bunlardan iyi olanını seçmek doğru olacaktır. Özellikle balık suya döndürülecek ise balık tutma şekline dikkat etmeli ve balığın iç organlarının zedelenmemesine çalışılmalıdır. Balığın taşınması ise asla elde yapılmamalı ve bez içerisinde balık suya bırakılmalıdır.

Resim: Solda, ıslah edilmemiş pullu sazan ince uzun vücut yapılarıyla dikkat çeker. Diğer resimde ise ıslah edilmiş aynalı sazan görülmekte olup 20 kg. olduğu kaydedilmiştir. Vücut yüksekliğinin oranı dikkat çekecidir. Balığın karnının çok şiş olması yumurtalı olduğunu göstermektedir

alandığı gözlenmektedir. Solucan ıslak, rutubetli ve humuslu topraklardan kazılarak kolayca sağlanabilir. Sazan avında pişmiş mısır, bezelye, fasulye gibi maddeler de kullanılabilir. Makarna ile bile avcılığı yapılabilir. Ülkemiz göllerinde ayçiçeği küspesi kullanımı oldukça yaygındır. Dış ülkelerde özel karışımlarda hazırlanır.

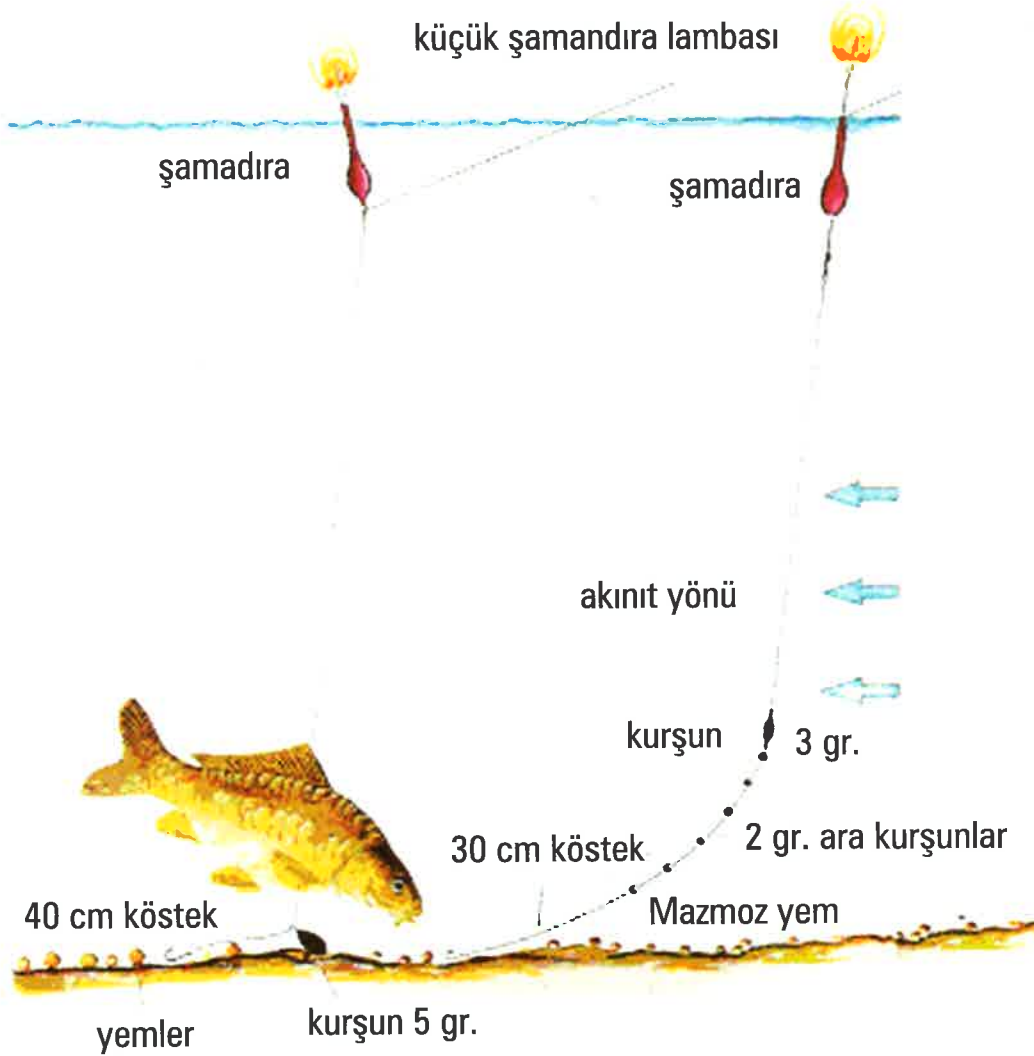
Resim: Her gölde binlerce yılın seleksiyonu sonucu bölgesel sazan ırkları oluşmuştur. Görüleceği gibi bulundukları göldeki su ve zemin rengine uygun bir deri rengine sahip olmuşlardır.

Sazan balıkları genel olarak pullu balıklardır. Özellikle ülkemiz sularında bulunan yerli sazanların hepsi pulludur. Doğal olarak yıllarda atılmış olan ıslah edilmiş sazanlar nede-

niyle aynalı sazan miktarının arttığı gözlenmektedir. Ayrıca devlet su işleri de göl ve barajlarımızın balıklandırılması amacıyla kuluçkahaneler kurmuş ve buralarda ürettikleri balıklar ile iç sularımızı balıklandırmaktadır.

Şöyle ki su içerisinde yaşayan balıklar genel olarak soğuk kanlı canlılardır. Bunun anlamı balıkların vücut sıcaklığı suyun sıcaklığına eşit durumdadır. Buna bağlı olarak yaz aylarında suların sıcaklığıyla beraber balıklarda hayat faaliyetleri de artar. Su sıcaklığı 4-5 dereceye düştüğünde sazan balıklarında kalp atışları dakikada 4-5'e kadar iner. Bu dönemde balıklar genel olarak yem almazlar veya çok az ve nadir olarak alırlar. Sindirim mekanizması yavaşlamıştır. Bu nedenle bu dönemde gelişme de çok azalır. Buna bağlı olarak da gelişme olmayan bu dönemde balık pullarında koyu bir hat oluşur. Baharın başlangıcı ile sular ısınmaya başlar ve suyun ısınmasıyla birlikte balıkların da vücut sıcaklığı artacaktır. Bunun sonunda balıklarda hayati faaliyetlerde de artma görülür. Kalp normal şekilde dakikada 70-80 defa atmaya başlar ve balıklar yoğun şekilde yem almaya başlarlar. Böylece yaz aylarında balıklarda süratli bir büyüme görülür. Bu gelişmeyle beraber pullar üzerinde daha açık renkli bir bölge oluşur. Bu halkaların sayılması yoluyla balıklarda yaş tayini mümkün olur. Yakaladığınız balıkların sırtı yakın pullarındaki bu halkaları sayarak yakalamış olduğunuz balıkların kaç yaşında olduklarını tayin edebilirsiniz. Burada balıkların soğukkanlı hayvanlar olduğuna değinmiş ve vücut sıcaklıklarının su sıcaklığı ile eşit olduğunu açıklamıştık. Buna karşılık karada yaşayan bütün

Resim Bir dış yayında sazan avı için gece şamandıralı aydınlatıcı ile avcılık öneren bir açıklama. Şekilden anlaşılacağı gibi av alanının önce yemlenmesi veya diğer bir ifade ile mazmoz yapılması ile balıkların o yerde toplanması amaçlanmıştır. İğne çıplak, yemsiz olarak bırakılmış. Fakat iğneye ince misina ile bağlanmış bir çok 5-6 adet yem sıralanmıştır. Balık yemleri almaya ve yutmaya başlayınca bu yeme bağlı iğneyi de yutarak yakalanmış olacaktır. Bu yöntemle indirekt yem bağlama denilmektedir.

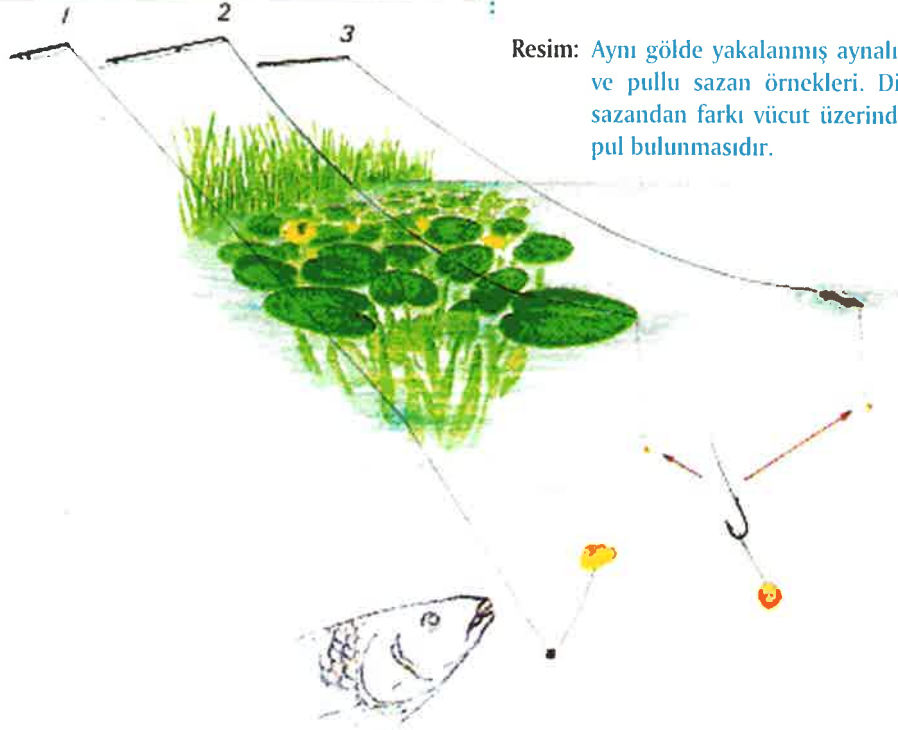
memeliler ise sıcakkanlı hayvanlardır. Bunun anlamı sıcakkanlı hayvanların vücut sıcaklıkları devamlı olarak aynıdır ve iklim şartlarıyla değişmez. Örneğin insanlar da sıcakkanlı bir canlıdır ve her zaman vücut sıcaklığımız 36 C° dolayındadır. Yılın her döneminde vücut gereksinimleri değişmez ve her gün gıda almak zorundadır. Balıkların ise çok soğuk havalarda yem alma gereksinimleri azalır.

Sazan balıkları doğal olarak pullu balıklar olmasına rağmen uzun yıllardan beri insan eli altında yetiştirilen hayvanlardır. Bunun sonucu olarak ıslah edilmişlerdir. Pullu balıklar arasında ara sıra çıkan pulsuz balıklara yavru verme şansı

verilerek uzun yıllar süren ayıklama ve seleksiyon çalışmaları sonucunda çeşitli sazan ırkları geliştirilmiştir. 1970'lerden sonra ülkemizde de bazı balık yetiştirme çalışmaları yapılmış ve pulsuz sazan balıkları da ülkemize getirilerek yetiştirme çalışmaları ele alınmıştır. Bu balıklardan alınan yavruların bazı göller ve barajlarımıza atılarak balıklandırma yapıldığından bu gün bir çok iç su kaynaklarımızda pulsuz sazanların dayakalanması yaygın bir duruma gelmiştir. Gerek pullu gerekse pulsuz sazanların olta ile avlanmalarında bir ayrılık yoksa da pullu sazanlar insanlara karşı daha ürkektirler.

Ülkemiz sularında bulunan sazan balıklarını bir ırk olarak kabul etmek mümkündür. Çünkü her gölde yüzyıllardır kapalı bir yetiştirme olmakta ve belirli bir hat oluşmaktadır. Bir nehirde bulunan sazan balıkları binlerce yıldır oluşagelen genetik yapı nedeniyle diğer nehirlerdeki sazanlardan biraz farklı olabilirler. Bazı göllerimizdeki sazan balıkları daha uzun yapıdırlar. İslah edilmiş sazanlarda ise sırt yüksekliği vücut uzunluğuna göre daha tıknazcadır. Çünkü yapılan ıslah çalışmalarında balıkların et tutması için sırt yüksekliğinin fazla olması yönünde devamlı seleksiyon uygulanmıştır. Bu nedenle yakalayacağınız pulsuz sazanların yerli sazanlara oranla daha yüksek sırt yapısına sahip oldukları dikkatinizi çekecektir. Bazı pulsuz sazanlar arasında yan tarafında bir miktar pul bulunduran ırklar da vardır. Bunlara da dizi sazanı denildiğini belirtmiştik. Bazı göllerdeki sazan ırkları ise diğerlerinden farklıdır ve bunlara bölgesel adlar verilmiştir. Örneğin amur sazanı veya gölmarmara sazanından bahsedebiliriz. Bu konudaki örnekler yazı içerisinde sunulmuştur.

Resim: Aynı gölde yakalanmış aynalı sazan, dizi sazan ve pullu sazan örnekleri. Dizi sazanın aynalı sazandan farkı vücut üzerinde bir veya iki sıra pul bulunmasıdır.

Resim: Sazan balıkları otlu yerlerde barınmayı severler. Otların bu gibi yerlerin yakınlarına atılmasında yarar vardır. Otlaya yem bağlamadan da av yapılabilir. İğneye ince bir misina ile bağlanmış olan yemi yutan bir balık aynı sırada oltayı da ağzına almış olacağından yakalanacaktır. Bu tür avcılıkta balık yemi yutmakla beraber oltayı tam olarak yutmadığından iğne ile ağzının kenarından yakalanması daha büyük bir olasılıktır. Balıkların avlandıktan sonra göle bırakılması uygulamasının yaygın olduğu yerlerde balıkların fazla yaralanmamasını sağlamak için bu yöntem önerilir. Resimde şamandıralı sağda ve solda ağırlıklı olta şekli sunulmaktadır.

Su üzerinde iri kabarcıklar izlenmesi bu dipten doğal olarak çıkan bir gaz olduğunu belirtir.

Su yüzeyinde küçük kabarcıklar görülmesi bu yerde balıkların yemlendiği olasılığını ortaya koyar.

Bir yerde küçük hava kabarcıkları ile birlikte az bir bulanma gözleniyor ise bu genellikle sazan balığıdır.

Az veya geniş bir alanda küçük hava kabarcıkları ve suda bulanma izlenmesi diğer bazı balıklar tarafından yapılabilir. Fakat bu durum gösterir ki bu yer mutlaka balıkların yemlenme alanıdır ve burada sazan olasılığı da yüksektir.

Avlamak istediğiniz sazanlar bulundukları ortama göre küçük veya iri yapılı olabilirler. Bu nedenle kullanılacak takımlar da farklı olacaktır. Genel olarak sazan balığı takımları basit takımlardır. Yalnız bölgede bulunan balıkların yem alma alışkanlıklarına göre takım hazırlamak yararlı olacaktır. Bu konuda akla gelecek ilk konu da zeminde veya yüzeyde balık avlanacağına karar verilmesidir.

Kullanılacak iğnelere yem takılabileceği gibi yemler oltanın yanına takılır. Böylece iğne çıplak olarak kullanılır. Çünkü sazan balıkları yemleri ağızlarına alarak emme eğilimi gösterirler. Bu durumda yem bulunan bir ortamda olta kenarındaki yemi alırken çıplak yemsiz oltayı da ağızlarına alarak oltaya takılırlar.

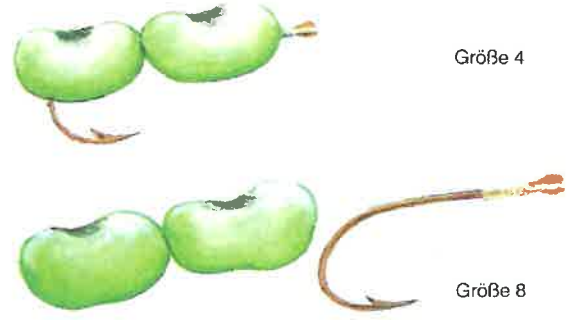
Sazan balığı avında kullanılacak yüzdürücüler oldukça önemlidir, balığın vurmasına karşı tepkilerinin biraz az olması arzu edilir. Bu nedenle dikine olan yüzdürücüler tercih edilmelidir.

Resim: Ülkemizde avlanmış bir sazan balığı. Balığın çok zayıf görünümü bu balığın yaşadığı su ortamında besin durumunun pek iyi olmadığı izlenimini vermektedir. Balık oldukça zayıf yapılıdır ve bu bir hastalık nedeniyle de olabilir. (Foto: Hüseyin Mısıır)

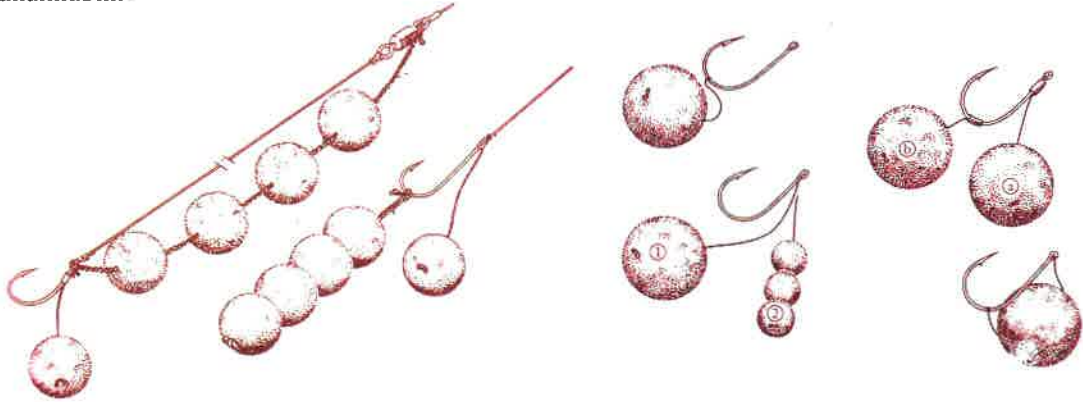

Resim: Haşlanmış ve boyanmış nohutlar yem olarak kullanılabilir

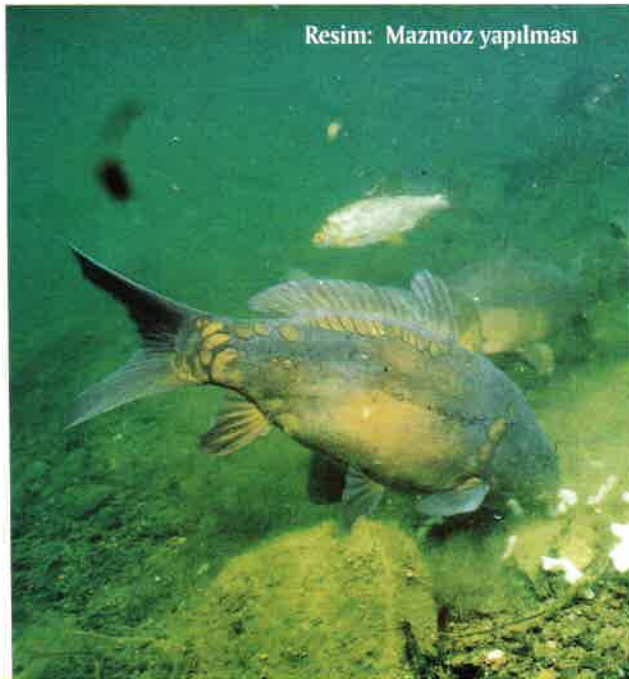

Direkt ve indirekt yemleme örneği.
Üst oltada haşlanmış fasulye oltaya bağlanmış bulunmaktadır.
Diğerinde ise yemler oltadan biraz aşağıdadır. Normal sazan avında yukarıdaki birtakım için yem oltaya takılacak ise 004 yem indirekt olarak bağlanacaksa 008 no iğne kullanılmalıdır.

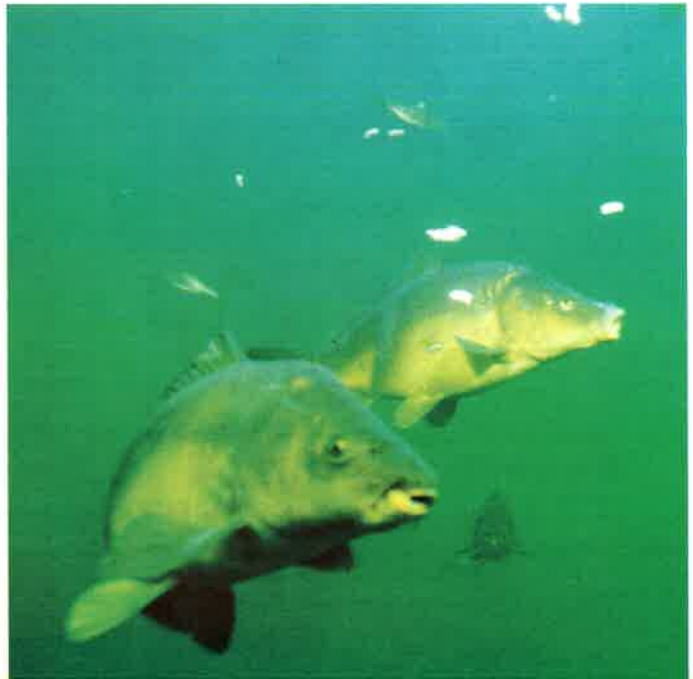
kullanılan yem 130 dakika kadar kaynatılmış fasulyedir. Bakla ve bezelye de aynı amaçla yem olarak kullanılabilir.

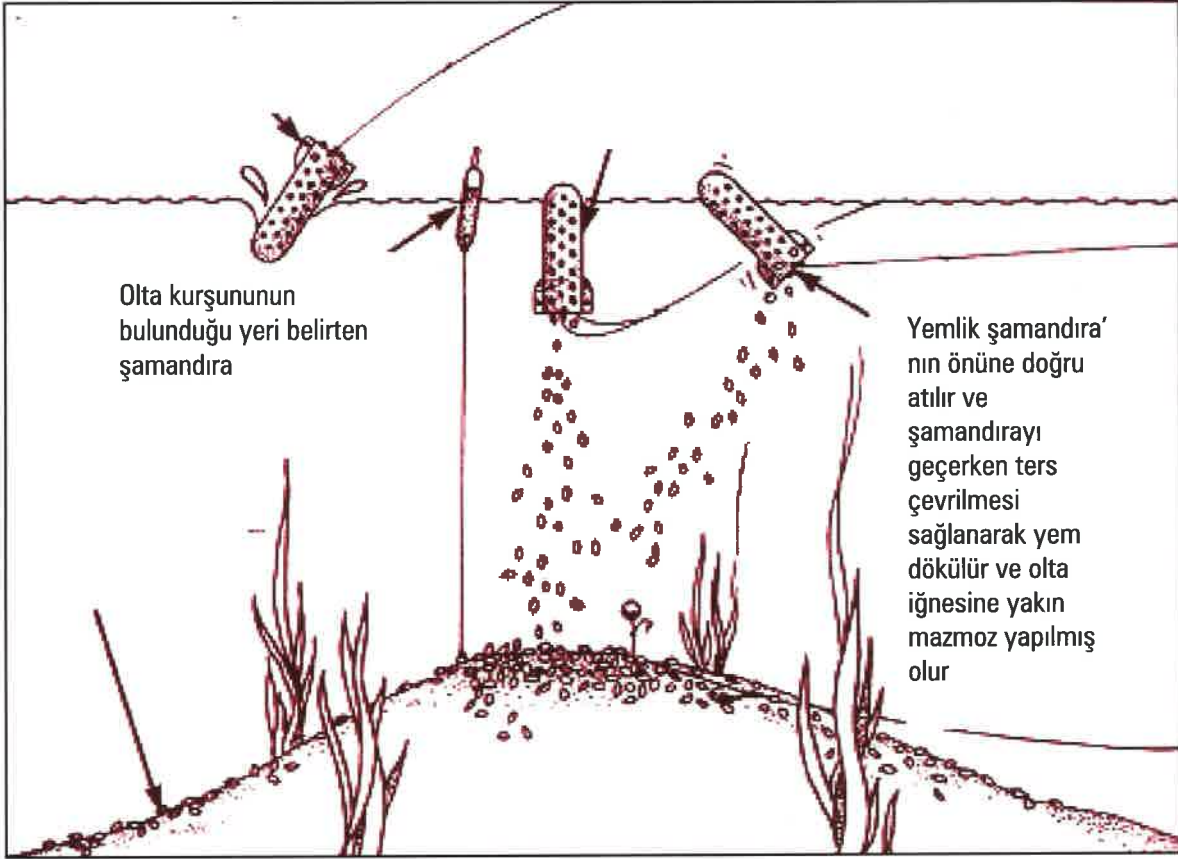

Şekil: Oltaya indirekt yöntem ile yem bağlanması. Bu işlem çok ince saç kalınlığındaki misina ile yapılmalıdır.

Resim: Mazmoz yapılması

Resim: Sazan avı yapılacak yerlerin önceden yemlenmesi (Mazmoz yapılması) avcılıkta yararlı olabilir.

9.1.ÖZEL YÖNTEMLER

Balık avcılığı garip bir konudur. Herkes bilinen yöntemleri uygular ama her kişinin kendisine göre balık avlama yöntemleri ve avcılıkla ilgili biraz farklı davranışları vardır. Bu nedenle bir kişinin herhangi bir yöntemdeki başarısı diğer insanlara da bazı fikirler verebilir. Bu konuda Sn. Prof. Dr. Hikmet Solak sazan ve turna balığı avıyla ilgili kendi özel deneyimlerini de içeren bazı bilgiler göndermişti. Bu bilgilerde bazı tekrar gibi görünen konular olsa da yazının içeriğini ve anlatılmak istenenleri bozmama amacıyla kitaba aşağıdaki şekilde biraz ilavelerle aktarmada yarar gördüm.

Avcılarının en çok avladıkları balık çeşidi sazandır ve tatlı su balık avı denilince akla ilk gelen balık da sazan balığı olur. Dip oltası ve şamandıralı olta ile iki şekilde avcılığı yapılabilir. Sazan avı için bir çok yem kullanılabilir. Bunlar; solucan, ekmek, hamur, kuru üzüm, sinek, taze haşlanmış mısır, mısır konservesi, aşurelik

buğday haşlaması, yarma, kepek, çekirge, sazanın kendi eti, canlı küçük gümüş balıkları ve özellikle aynalı sazan için ayçiçeği küspesidir. Herkesin bildiği bu yemlerden başka yöresel olarak kullanılan çeşitli tahıl hamurları da mevcuttur. Bir çok varyetesi (ırkı) olan sazanın en çok bilinen ırkları yerli sazan ve aynalı sazandır. Hangi tür sazan olursa olsun, hangi yöntemle av yapılırsa yapılsın avlanılacak bölge mutlaka önceden yemlenmelidir. Balık avcılığında mazmoz denilen uygulama yapılır ise mutlaka daha başarılı sonuçlar alınır. Bu işlem için en uygun materyal bayat ekmek ve haşlanmış tahıldır. Ufalanmış bayat ekmek ya da tahıl çamurla karıştırılıp avuç içine sığacak büyüklükte topar yapılır. Bunlar güneş altında 2-3 saat kadar kurutulur. Daha sonra bu materyal avlanacak mıntıkeye atılırsa av daha bereketli ve başarılı olur. Balığın oltaya vurmasına göre yarım saatte bir, ya da saat başı bir top atılarak balıkların o bölgede toplanması

sağlanmaya çalışılır. Avcılıkta kullanılacak canlı yemler bakımından bölgede küçük bir gözlem yapmada yarar vardır. Eğer gölgede bulunan yemler ile avcılık yapmaya çalışılır ise elbetteki

daha başarılı sonuçlar alınabilmektedir. Bu zamanla ve tecrübeyle ve bölgede avcılık yapan kişilerle sohbet yoluyla öğrenilecektir.

Resim: Kıydan sazan avlamada sopanın uygun bir şekilde durabilmesi için ayak kullanımı. Ayrıca balıkları ürkütmemek için kıydan görüntü vermemek sazan avı için önemli bir konudur. Dikkat edilirse avcı kamış yerleştireceği yeri hazırlarken bile yere yatarak balıkları ürkütmemeye çalışmaktadır.

9.1.1.SAZAN AVINDA ŞAMANDIRALI OLTA

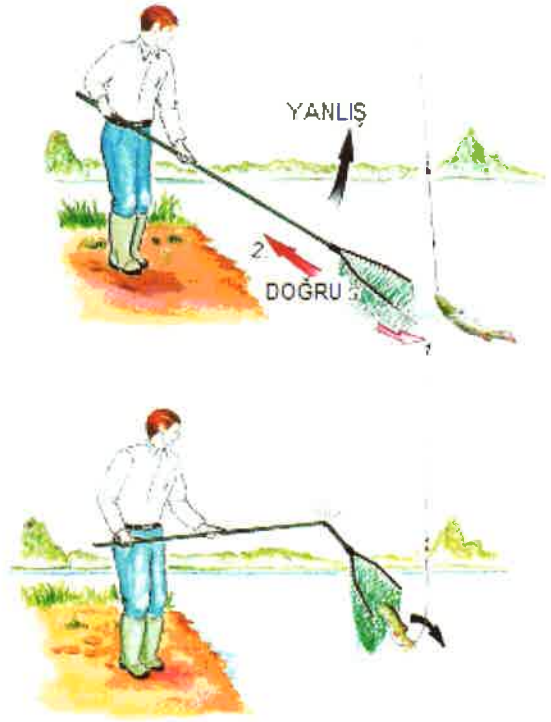
50-60 numara misinadan oluşan bir olta ipine firdöndü bağlanır bunun ucuna aynı kalınlıkta 30 cm kadar bir misina bağlanır (BEDEN) ve şamandıra mantarı burada yer alır. Bunun da ucuna klipsli bir firdöndü bağlanır. Klipsten itibaren 40 numara mi ile 1 metre kadar bir köstek yapılır ve olta iğnesi bunun ucuna bağlanır. Bu şekilde bağlamanın faydası olta iğnesini rahatça değiştirebilmek ve iri bir balık yakalandığında misina kopacak olursa tüm takıma zarar vermek yerine uçtan kopmasını sağlamaktır. Eğer makine ve kamışla av yapılıyorsa makinenin debriyaj sistemi bulunduğundan beden için 40, köstek için 35 numaralı misinalar kullanılabilir. Kullanılacak yem olta iğnesine iğnenin tamamını kapatacak şekilde

takılıp olta atılır. Balık yemi kaptığında hemen tasma vurulmamalıdır. Balık şamandırayı birkaç metre götürdükten sonra tasma vurulup balığın direnci ölçülür. Oltada iri bir balık olduğu anlaşılırsa misina yavaş yavaş çekilir. Çok direnç gösterirse hafifçe bırakılıp tekrar çekilmelidir. Bu işlem balığın yorulup kendini bırakmasına kadar sürdürülmelidir. Bu bazen 15 dakika kadar sürebilir. Balık kıyıya geldiğinde en iyisi kepçe ile almaktır. Eğer kepçe yoksa misinadan tutarak balık dışarı alınmamalı mutlaka bir el ile balık karnından tutularak karaya fırlatılmalıdır. Bu işlemler mümkün olduğunca sessiz yapılmalı, yemlediğimiz yerde başka balıklarında olabileceği unutulmamalıdır.

Resim: Sazan avı manzaraları. Foto Üst: Tükel Özgür, Hasan Bayraktar, Sabri Huzur.
Foto Alt: Tekin Erol

Resim: Kepçe ile balık alınırken kepçeyi dikkatli kullanmak gerekir. Kepçeye alınan balık kaldırarak değil çekilerek alınmalıdır (Solda). Sazan ve her türlü balık avında kullanılacak kepçelerin sağlam olması gerekir. Yoksa beklenmedik sürprizler ile karşılaşabilirsiniz . Ağır bir balık sudan alınır iken yapılacak bir hata balığın kaybına neden olur.

9.1.2.DİP OLTASI İLE AVCILIK

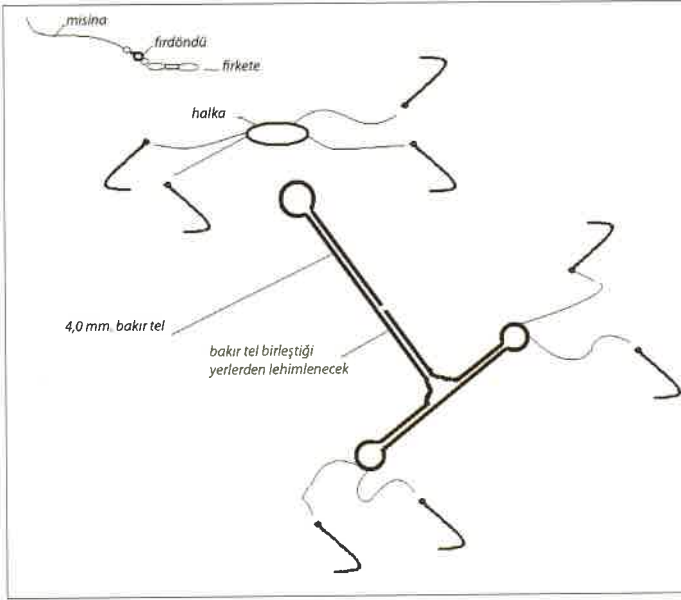
Bunun için gerekli olan misina kalınlığı şamandıralı oltanınkindi gibidir. Misinaya tek bir klipsli firdöndü bağlanır. Bunun ucuna yine aynı kalınlıkta 1 m. kadar bir beden ve bunun da ucuna 30-40 gr. Bir kurşun ağırlık bağlanır. Bu 1 m lik kısma yine 1boy ince 25-30 cm'lik bir köstek ile 2 olta iğnesi bağlanmalıdır. 2'den fazla iğne bağlamak oltanın idaresini güçleştirir. İğneler yemlenip atıldıktan sonra bir ucu sivriltilmiş 40-50 cm lik esnek bir ağaç kazık yere saplanır. Bu kazıkların üstüne bir çentik açılıp oltanın boşluğu alındıktan sonra buna mandal yada klipsle bir çingirdakla iliştilir. Bu yöntem avcıya birden fazla oltayı idare etme olanağı yaratır.

Çingirak çaldıktan sonra ayrıca tasmalamaya gerek yoktur. Şamandıralı oltada tarif edildiği gibi balık dikkatlice çekilir. Burada dikkat edilecek en önemli nokta avcının idare edebileceği kadar olta kullanmasıdır. Çünkü genellikle çingiraklar peşpeşe çaldığından lüzumundan fazla olta atmak hem zamanında çekilemeyen oltanın karışmasına hem de fazla gürültü balıkların ürkmesine neden olabilir. Ayrıca zaten dar ve az olan avlaktan daha fazla sayıda balıkçının yararlanması konusunda sorunlar çıkabilir. Resmi av sirkülerinde bu sayı eğer yanlış bilmiyorsam 4 tür. Her iki olta arası ideal mesafe 10 m olduğuna göre demek ki bir kişi en fazla 40 m yer işgal etmelidir.

9.1.3.KÜSPE İLE AVCILIK

Bu yöntem özellikle aynalı sazan avı için en geçerli yöntemlerden biridir. Tabaka halindeki preslenmiş ay çiçeği küspesi 5x5x5 veya 5x5x2 cm ölçülerinden küçük olmamak kaydıyla küp ya da dikdörtgen prizması şeklinde kesilir. Tam ortasından matkapla delinir.(Bu işlemler sırasında oluşacak talaşı sakın heba etmeyin) OLTA ipini oluşturacak misina ucuna klipsli bir firdöndü bağlanır. Bu firdöndüye aynı kalınlıkta 10-15 cm lik bir kısa beden ilave edilip küspenin deliğinden geçirilir ve ucuna üçlü bir firdöndü bağlanır. Küspe üzerine oltaları bağlamadan önce küçük

çentikler açarak misinanın sarkmasını kolaylaştıracak küçük birer işlem yapmada yarar vardır. Bundan amaç suda eriyen küspeyi rahatça değiştirmektir. Üçlü firdöndünün serbest kalan iki halkasının her birine bedenden 1 boy ince misina ile 8-10 cm uzunluğunda 4'er tane köstek ve bunların ucuna da olta iğnesi bağlanır. Böylece 8 olta iğneli bir takım donatılmış olur. Bazı avcılar iğne sayısının 6 olmasının yeterli olacağını önermektedirler. Yalnız küspe üzerine olta dağıtımında küspenin her tarafına iğnelerin eşit aralıklar ile dağıtılmasında yarar vardır. Olta

Resim: Rastgele grubunda bir sazan avcısının önerisi. Verdiğim düzenekle küspeli olta takımı hazırlıyorum. küspe değiştirmesi daha kolay oluyor. Daha uzun dayandığı için ayçiçek küspesini tercih ediyorum. İğnelerin hepsini küspeye batırıyorum, iğneye ilave olarak mısır takıyorum. Küspeli oltayı attığım yeri kaynatılmış ve ekşimiş mısır ile yemliyorum. SAZAN avcılığının en önemli kısmı yemlemedir. Foto:Hayrullah YILMAZ

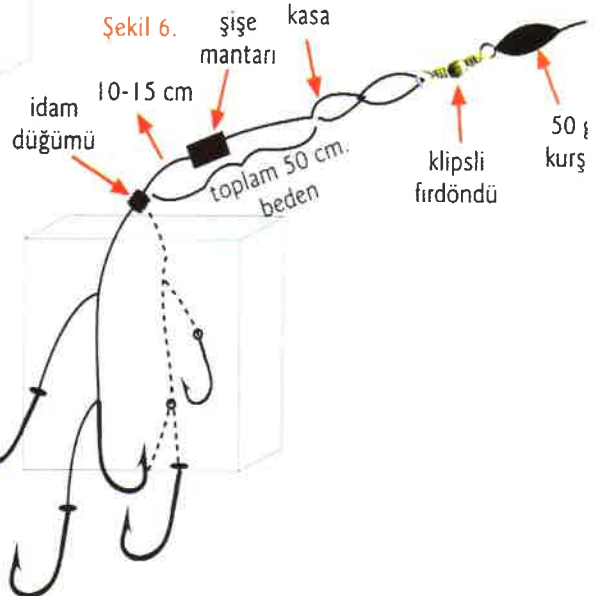
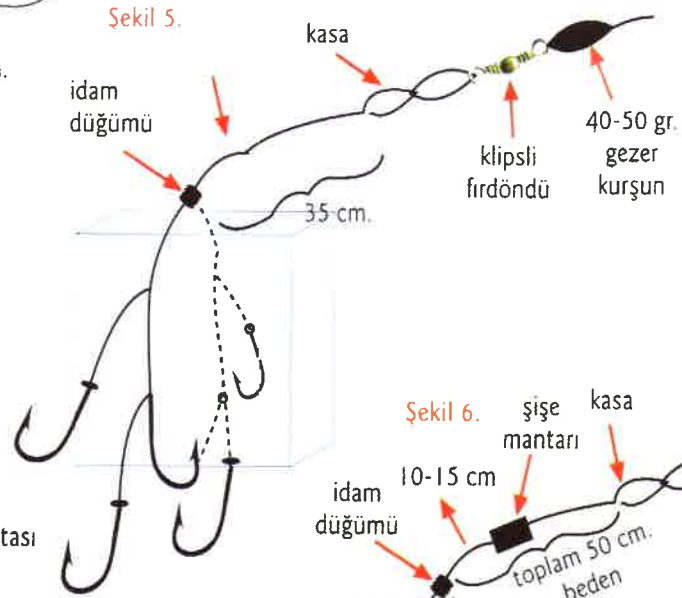
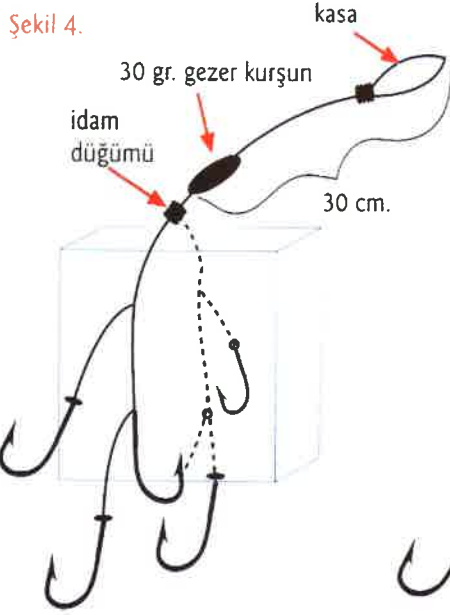
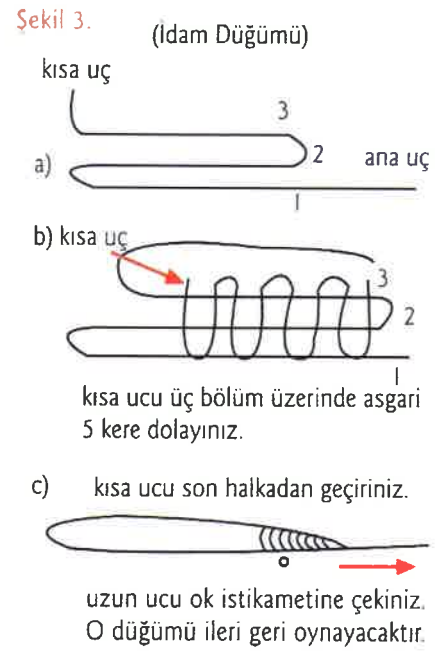
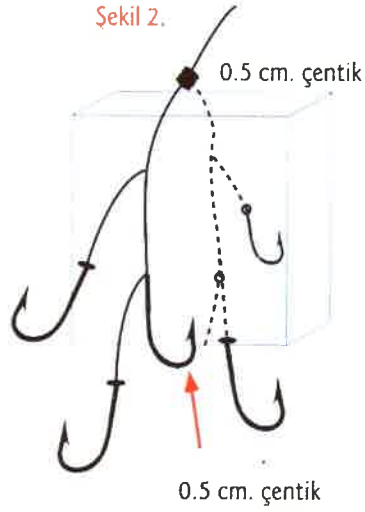
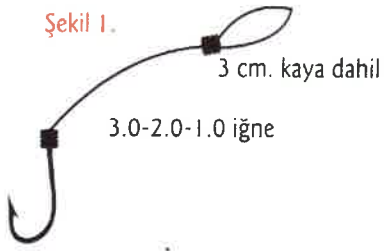
iğneleri küspenin muhtelif yerlerine birbirine dolaşmayacak şekilde tutturulur. Bu takıma ağırlık bağlanmaz, çünkü küspenin kendisi hem ağırlık hem de yem görevi görür. Dip oltası gibi atılıp çingırak bağlanabilir. Küspe suda çok yavaş eriyerek dağılırken bunu yemek isteyen balıklar olta iğnelerine takılırlar. Küspenin üzerine 1-2 damla bitkisel yağ damlatılırsa daha iyi sonuç alınır. Bazı avcılar küspe ile sazan avında çıplak iğnelere solucan takılarak avcılığın daha garantili bir sonuç verdiğini kaydetmektedirler.

Birden fazla takım ile av yapıldığında her takım için kıyıda bir sopa dikilir ve üzerine çingırak bağlanır. Böylece balık yakalandığında zil ses verecek ve hangi takıma balık yakalandığını bildirecektir. Eğer alaca karanlıkta geceden oltaları bırakmış iseniz gün ılımaya başlayınca ufak zil sesleri duyulamaya başlayacaktır.

Ortalık biraz karanlık ise el feneri ile ziller

kontrol edilir. Işıktaki zil takılı takım yerlerinin görülebilmesi için değnek üzerine alüminyum folya dolanarak ışıktaki parlamaları sağlanır. Bu amaçla sigara paketlerinde bulunan alüminyum kağıttan da pratikte yararlanılır. Günümüzde bu tür malzemeleri fırınlarda kullanılan folya kağıtları olarak marketlerden kolayca temin edebilirsiniz. Böylece takımlara fener tutulunca zil çalan takımın hangisi olduğu fener ile parlayan takımın görülmesi ile kolayca anlaşılır. Buradan şu anlaşılır ki istirahat ettiğiniz yerden tüm takımların görülebileceği bir yerde oturmanız gerektiği kolayca anlaşılacaktır.

Sazan avında kullanılacak küspenin çok eski ve çok sert şekilde kuru olmaması gerekir. Örneğin bıçak ile kesildiğinde cilalı gibi kesilen ve memmer görüntüsü veren küspeler çok sert ve kurumuş durumdadır ve bu tür küspe ile avcılık verimli olmayabilir. Bu nedenle bu konuda

tecrübeli kişilerden kullanılacak küspe konusunda bilgi almada ilk başlayanlar için yarar vardır. Yine tekrarlayalım ki balık avında tecrübe çok önemlidir. Ama başlamadan da avcılık olamaz.

Küspe ile sazan avlanması konusunda Sn. İbrahim Biranil tarafından verilen bilgilerin yararlı olacağını düşünerek aynen aktarmakta yarar görüyoruz.

Doğal küspe ayçiçek yağı üreten fabrikalardan çıkan preslenmiş küspelerdir. Bunların yağ oranları, yapma küspelere oranla daha fazladır. Ancak içinde kabuk bulunduğu suda eriyince bu kabukların sivri uçları meydana çıkmakta ve balığın ağzına battığında pek istekli olarak yeme saldırmadığı hissedilmektedir. Buda balığın yemden uzaklaşmasına neden olur. Bu nedenle özellikle Trakyalı ve Edirneli tatlı su amatörleri yapma küspeleri tercih etmektedirler. Ben şahsen bu küspeleri pirinç havanda döverek veya kahve değirmeninde çekerek un haline getiriyorum. Sonra bunu çok az çiçek yağı ilavesi ve ekmek içinden hamurun içine karıştırıyorum. Bu şekilde yapılmış hamurla çok iyi neticeler aldım ve denemenizi öneririm.

Trakya'da yapma küspencilik nerede ise bir sektör haline gelmiştir. 5x5x2 cm. kalınlığında hazırlanmış olan küspeleri pek çok dükkanda bulabilirsiniz. Fakat ne yazık ki bunların bir kısmı eksik malzeme ile yapıldığından istenen av verimi alınamamaktadır. Arzu edenlerin yapabilmeleri için başarısı ispatlanmış olan bir karışım tarifi vermeyi yararlı görmekteyim.

Bu karışım da kullanılacak malzeme listesi aşağıda sunulmuştur

- 1- Kepek , 1 kg.
- 2- Mısır kırmısı 1 kg.
- 3- Süpürge tohumu kırmısı 1 kg.
- 4- Ayçiçeği küspesi (palet şeklinde) 1 kg.
- 5- Bir miktar ayçiçeği yağı
- 6- Vanilya
- 7 - Bir miktar kan (salhanelerden temin edilebilir).

Önce bu malzemeleri derince bir naylon kovanın içine koyunuz ve iyice karıştırınız. Sonra bu karışımı sıkıca kalıplara doldurun ve presle sıkarak altından ısıtın. Cızırdamaya başlayınca ateşten indirin. Yere ters vurunca küspeler kalıptan yere kibrit kutusu şeklinde dökülecektir. Doğal olarak bu karışımı kendiniz hazırlayarak yapabileceğiniz gibi, başarılı olduğuna

inandığınız bir imalatçıdan da satın alarak kullanmanız da mümkündür.

Kullanımı konusunda ise ön sayfalarda verdiğimiz şekli takip ederek şu şekilde yapabilirsiniz. İğneleri önce 0.45 misina veya tespih ipi dediğimiz açık kahverengi veya beyaz naylon iple bağlayınız. Sonra 3 cm. önüne bir kasa düğümü atınız. Bağlama şekli şu şekilde olacaktır. Önce küспенin iki kenarından 0.5 cm. derinliğinde, ince bir testere ile çentik açınız. Bu çentiğe idam düğümü yaptığımız 0.50 misinayı ve tespih ipini geçiriniz (Şekil. 3). idam düğümünü sıkmadan önce 4 adet iğneyi kasalarını 8 yaparak bu ipe takınız. 0.50 beden misinası (Şekil 4 ve 5) ve (Şekil 6' da) gösterilen mesafelerde kasa düğümü atarak takımı hazır hale getiriniz Artık takımınız kullanıma hazır haldedir. Şayet avlayacağınız suyun altı sert kıрманla veya mil veya taşlık ise şekil 4'teki sistemi kullanınız. Şayet su da akıntı varsa, özellikle nehirlerde ve altı batık olan avlaklarda şekil 5'teki sistemi kullanınız. Şayet suyun altı yosunluk veya uzun otluksa şekil 6'daki sistemi deneyiniz. Piyasada küp şeklinde de hazır küspeler pazarlanmaktadır. Bazı amatörler bu küспенin dört tarafından ilmek atarak 6-8 iğne bağlamaktadırlar. (Şekil 7'deki gibi). Bu yasaya aykırı olduğundan pek tavsiye etmiyoruz. Edirne'de bazı arkadaşlara Jandarmanın müdahale ettiğini duyuyoruz. En son iki iğneye haşlanmış mısır veya hamur takılarak daha iyi sonuç alınması da beklenebilir.

Resim: İngilterede avlanmış rekor ağırlıkta bir sazan balığı (61 pounds) Yaklaşık 28 kg..

9.1.4.DENENMİŞ BİR SAZAN AVI YÖNTEMİ

Benim özel yöntemim (Hikmet Solak) özel bir yem ve özel bir paraketeden (barikat) oluşuyor. Yemi şu şekilde hazırlıyorum: Küspe keserken ve delerken elde ettiğim talaşı biraz mısır unu, çok az kepek, buğday unu biraz peynir suyu (veya yoksa ekşimiş yoğurtta olabilir) 1 yumurta ile karıştırıyorum. Bir hamur elde edip hamuru biraz dinlenmeye bırakıyorum. Küspe talaşı daha pratik olarak ekmek fırınından alınan mayalı hamurla da karıştırılabilir. Elde ettiğim hamuru bir iğneye takılacak büyüklükte toplar halinde yuvarlıyorum. Bunları güneşte biraz kurutuyorum. Kullanacağım kadarki kısmını 1-2 dakika makarna haşlar gibi haşlıyorum. Böylece yemler lastik gibi oluyor ve kolay dağılmıyor. Bu yemi evde hazırlayıp gidiyorum. Bu tür bir hazırlığı zahmetli bulanlar ise ortası delik ince boy düdük makarnasını hafifçe haşlayıp dolma doldurur gibi mayalı ekmek hamurunun içine doldurarak kullanabilirler.

Özel parakete ise şöyle hazırlanıyor: Kauçuk yada lastik bir çift bulaşık eldiveni bilek kısmından itibaren makasla yarım 0.3-0.5 cm eninde tek parça elma soyar gibi şerit halinde kesilir. Her bir eldivenden yaklaşık 5-6 m lik bir şerit çıkmalıdır. Bu şeritler birbirine eklenir. Bu

şeridin her bir metresi 9-10 m yani 9-10 kat esneyebilir. 10 metrelik bu şerit 80-90 m. esneyebilir. Bu şeridin ucuna 100 m 70 lik misina bağlanır. Bir bot yardımıyla bir kişi kıyıda lastik şeridi tutar diğeri botta şeridin öbür ucunu tutarak açılır. Şeridin tahammül edebileceği mesafeye kadar 80-90m açılır. Şerit kopma noktasına gelince kıyadaki kişi elindeki şeride bağlomisınayı (ota ipini) yavaş yavaş lastik şeridin çekebildiği kadar salıverir. Böylece misinanın 80-90 metresi lastiğin çekmesiyle bırakılmış olur. Bottaki kişi daha önceden yanına aldığı 2-3 kiloluk bir taşı ayrı bir misinaya bağlayarak salar ve dibi bulunca buna bir şamandıra örneğin bir köpük yada pet şişe bağlar lastiğin elindeki ucunu da bu şamandıraya bağlar. Sonrada kıyıya geri döner. Daha sonra bu sefer kıydan lastiğin esneyebildiği son noktaya kadar olta ipi çekilir. Birer metre arayla kasa gözü oluşturularak firdöndülü klipsle 30'şar santimlik 50lik misina ile oluşturulan kösteklerin ucundaki olta iğneleri yemlenerek bırakılır. Lastik şeridin gerginliği elverdiği kadar iğne bu şekilde yemlenerek bağlanır. Lastik şerit gergin olduğu için yemi suya doğru sürükleyecektir. Bu şekilde yemleme kıydan şamandıraya doğru tek hat üzerinde yoğun olarak yapılabilecektir. Bu yöntemin en büyük faydası bu kadar çok iğneli bir takımı her seferinde yeniden toplayıp atmanın güçlüğünden kurtarmasıdır. Balık yakalandıkça istenirse takıma bağlanacak bir çingirak ile haberdar olunabilinir ve yakalanan balık oltadan alınıp tüm takım lastiğin geri çekmesinden faydalanarak zahmet-sizce yeniden dökülebilir. İşte bu yöntem ve yukarıdaki yem ile ben aynalı sazan avında mükemmel sonuç alıyorum. Bu yöntemin ek bir faydası da lastiğin esnemesi ayrıca tasmalamaya gerek bırakmıyor ve balığı yoruyor lastik kopsa bile misina sizin elinizde olduğundan balık kaçamıyor. Uzun süre 4-5 ayrı av da lastik kopsa bile lastiğin bir parçası şamandıra tarafında bir parçası da sizin elinizdeki misinada kalıyor yani çevre kirliliği söz konusu olmuyor. Bu tür atıkların av yerinde bırakılmaması gerekiyor.

Sazan avında bir tel olta takımı ile av

yapmak amatör bir ruh ile avcılık yapıldığında zaman harcamak bakımından da yeterli olabilir. Ama bu ava meraklı olanlar çoğunlukla birden fazla takım kullanmayı tercih ederler. Bu durum doğal olarak avcılıktan önce önemli bir hazırlanmayı içerir. Bu amaçla çok fazla takımla avcılık yapan kişiler mevcuttur.

Sazan avı son yıllarda ülkemizde barajların ve göletlerin artması nedeni ile oldukça gelişmiş bulunmaktadır. Bir çok göletimizde doğal olarak bulunması yanında DSİ tarafından da bu göletler aynalı sazan varyetesi ile balıklandırılmaktadır. Gölet ve baraj alanlarında yapılan avcılıklarda dikkatli olmak gerekmektedir. Özellikle 1970'li yıllardan önce yapılan barajlarımızda zemin temizlenmesi yapılmadığından göl diplerinde bir çok ağaç ve yapılar mevcut olabilmektedir. Bu tür yerlerde olta takımlarının bir çok yere takılma olasılığı olduğuda unutulmamalıdır. Zaten yapacağınız avcılık çalışmaları bu konudaki emniyetli yerleri zamanla sizlere öğretecektir

Sazan avında avcılığın erken saatte veya bir deyişle sabah gün doğmadan başlanması verimli bir avcılık için yararlı olur. Meraklı kişiler bir gün önceden av yerine giderek çadır kurar ve sabah erken ava başlamayı yeğlerler. Günümüzde vasıta olanakları çok arttığı için av alanına yakın bir mahalde geceleyerek sabah erken ava başlamak da düşünülebilir.

Resim: Olta ile avlanmış aynalı sazanlar

9.2.SAZAN AVI İÇİN ÖNERİLEN MAKARALAR

Mitchell 300 model makara sazan avında kullanılan bir makara olarak 1960'lı yıllarda dikkat çekmiştir. Bu makara aynı zamanda savurma takımları için de yararlı bir makara olarak piyasada kalmıştır. 1970 yılında ise aynı firma Mitchell 410 isimli bir model çıkarmış ve aynı dönemlerde ABU firmasının çıkarılan Cardinal 55 isimli modeller sazan balığı avı için ideal makaralar olarak piyasada kalmışlardır. Özellikle bu model de kavramalı bir sistem kullanılması bunun cazipliğini daha fazla arttırmıştır. Bu dönemden sonra artık günümüzde kullanılan daha modern makaralar dönemine geçilmiştir.

Günümüzde modern makaralar dönemine başlangıç Shimano firmasının yeni bir icadı ile kullanılan makaralarda önemli bir yenilik sağlanmıştır. Bu makaralarda makaranın kontrol altında hızının ayarlanabilmesi ve bunu sağlayan debriyaj sistemindeki gelişme yeni bir dönem başlatmıştır. Bu sitem günümüz makaralarında vazgeçilemeyecek bir özellik olarak ele alınmaktadır. Daha sonra shimano 8010 modeli sazan balığı avcılar için en popüler makara olarak piyasada kalmıştır. Günümüzde benzer modeller bir çok firma tarafında üretilmekte olup, artık kullanılan malzemenin sağlamlığına ve

Resim: Sazan avcılığı için günümüzde bile ideal bir makara olarak piyasaya çıkan Shimano 8010 modeli (Sol) ve sağ tarafta yine sazan balığı avı için ideal kabul edilen ve daha uzak mesafelere fırlatma kabiliyeti yüksek olan diğer bir model.

yapım şekline göre çok ucuz fiyattan çok pahalı fiyata kadar benzer modeller piyasadan temin edilebilmektedir. Burada dikkat edilecek konu ele alınan makinanın bu örnekteki özelliklere sahip olmasıdır.

Bu konuda Daiwa ve Shimano firmalarının çıkardığı sazan makinaları halen dünyada en popüler makaralar olarak dikkat çekmektedir. Sazan avında avlanma alanlarına göre değişmekle beraber özellikle göl kıyılarında yapılan avcılıklarda çok uzağa fırlatma kabiliyetinin tedir.

olması önem kazanmaktadır. Elbette ki oltanın uzağa atılmasında en etkili olan malzeme sopalardır. Ama yine de uzağa atma sırasında gerekli misina uzunluğunu taşıyabilecek bir makaraya sahip olunması da önem kazanmaktadır. Bu nedenledir ki son yıllarda sazan avında kullanılan makaraların fazla misina alabilir olma özelliğinde olması istenilmektedir. Bu amaca hizmet edebilecek modeller olarak Shimano "Longcast" baitrunner ve Daiwa "Grandewave" modelleri sazan avı için önerilmek-

Yalnız bu iki makaranın diğer avcılıklar için çok uygun olmadığı da bilinmelidir. Sazan avı için Diawa Emblem modeli de önerilen modeller arasındadır. Eğer sadece sazan için makara alınıyor ise bu öneri önem kazanabilir. Ama ülkemizde makaranın çok maksatlı kullanımı söz olabileceğinden alıcıların bu konudaki tercihlerini yaparken dikkatli olmaları gereği unutulmamalıdır. Burada verdiğimiz örnekler Amerika sazan avcıları derneğinin önerileri olarak dile getirilmiştir. Yine diğer birçok markanın benzer makaralar ürettikleri de dikkate alınmalıdır. Burada bu markaları vermemizin amacı bir örnek

sunmak olup benzer her türlü marka, artık meraklının satın alma gücü ve avlama amacına bağlı olarak biraz değişiklik göstermesi de doğaldır. Ayrıca bu makaraların sarma gücünün oldukça yüksek olduğunu da vurgulamak gerekmektedir. Buradan çıkarılabilecek bir özet olarak; Sazan avında kullanılacak makaraların iri balık yakalanabileceği bilinerek güçlü, uzağa fırlatabilecek sağlam bir sopa olması, makaranın geri sarma gücünün yüksekliği ve fazla misina alabilmesi ele alınması gereken konular olarak dile getirilebilir.

Resim: Shimano "Longcast" baitrunner ve Diawa "Grandewave" modelleri sazan avı için özel bir makara olarak önerilmekle beraber diğer bazı avcılıklar için uygun olmadığı söylenebilir. Sazan avında çok özel bir merakı ve avlanma becerisi olan avcılar için önerilmesi mümkündür.

Ülkemizden sazan avı manzaraları

Resim: Sazangiller grubuna giren ve olta balıkçılığında önemli olan bir çok balık bulunmaktadır. En üstte kadife balığı denilen tür ülkemize getirilmiş olup bir çok gölde avcılığı yapılmaktadır. İkinci resimde ise Ot (çim) Sazan (*Ctenopharyngodon idella*) balığı görülmektedir. En alttaki resim ise güney asyada bulunan ve sazan grubundan en büyük balık olarak bilinen Siam Sazanı (*Catlo Carpio Siamensis*) türüdür. bu türün avcılığı için Taylanda bir çok turistik gezi yapıldığı belirtilmektedir. Bazı bireylerin 95 kg geldiği kaydedilmiştir.
'Foto: Dinçer Işık, Bahadır Can, Mehmet Akyürek)

